UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2009 *

Yhdistetyissä asioissa T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 ja T-484/04,

Jean Arizmendi, kotipaikka Bayonne (Ranska), ja 60 muuta kantajaa, joiden nimet on lueteltu liitteessä, edustajinaan asianajajat J.-F. Péricaud, P. Péricaud ja M. Tournois asiassa T-440/03 ja asianajajat J.-F. Péricaud ja Tournois asioissa T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 ja T-484/04,

kantajina,

joita tukee

Chambre nationale des courtiers maritimes de France, kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajanaan asianajaja J.-F. Péricaud,

väliintulijana asiassa T-440/03,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään aluksi J.-P. Jacqué ja M. Giorgi Fort, sittemmin F. Florindo Gijón ja M. Balta,

ja

Euroopan komissio, asiamiehenään X. Lewis ja asiassa T-121/04 asiamiehinään Lewis ja B. Stromsky,

vastaajina,

joissa kantajat vaativat EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla, että Euroopan yhteisö velvoitetaan korvaamaan vahinko, joka heille on aiheutunut laivameklarien monopolin lakkauttamisesta Ranskassa,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi (esittelevä tuomari) sekä tuomarit E. Cremona ja S. Frimodt Nielsen,

kirjaaja: hallintovirkamies T. Weiler,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.6.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) 4 artiklan 17 kohdan mukaan tulli-ilmoituksella tarkoitetaan tointa, jolla henkilö ilmoittaa määrättyjä muotoja ja yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen haluavansa asettaa tavaran tiettyyn tullimenettelyyn.

2 Asetuksen N:o 2913/92 4 artiklan 19 kohdan mukaan tullille esittämisellä tarkoitetaan tulliviranomaisille määrätyssä muodossa tehtävää ilmoitusta tavaroiden saapumisesta tullitoimipaikkaan tai muuhun tulliviranomaisten osoittamaan tai hyväksymään paikkaan.

3 Asetuksen N:o 2913/92 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei 243 artiklan 2 kohdan b alakohdan yhteydessä annetuista säännöksistä muuta johdu, henkilö voi 64 artiklan 2 kohdassa säädetyin edellytyksin nimetä itselleen edustajan suorittamaan tullilainsäädännössä säädettyjä toimia ja menettelyjä tulliviranomaisessa.

2. Edustus voi olla

– suora, jolloin edustaja toimii toisen nimissä ja lukuun,

tai

– välillinen, jolloin edustaja toimii omissa nimissään mutta toisen lukuun.

Jäsenvaltiot voivat rajoittaa oikeutta tulli-ilmoitusten tekemiseen alueellaan

– suoralla edustuksella tai

– välillisellä edustuksella

siten, että edustajan on oltava ammattitoimintaansa siellä harjoittava tulliasioitsija.”

4 Asetuksen N:o 2913/92 64 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei 5 artiklasta muuta johdu, tulli-ilmoituksen voi tehdä henkilö, joka voi toimivaltaisessa tullitoimipaikassa esittää tai esityttää kyseisen tavaran tullille kaikkine asiakirjoineen, jotka tarvitaan tavaroille ilmoitettavaa tullimenettelyä koskevien säännösten soveltamiseksi.

2. Kuitenkin:

a) jos tulli-ilmoituksen vastaanottamisesta seuraa erityisiä velvollisuuksia tietylle henkilölle, tämän on tehtävä tulli-ilmoitus itse tai teetettävä se puolestaan; – –.”

5 Asetuksen N:o 2913/92 38 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Henkilön, joka tuo tavarat yhteisön tullialueelle, on viipymättä kuljetettava ne tulliviranomaisten tähän tarkoitukseen mahdollisesti osoittamaa reittiä ja näiden antamia ohjeita noudattaen:

a) tulliviranomaisten osoittamaan tullitoimipaikkaan taikka muuhun näiden osoittamaan tai hyväksymään paikkaan;

b) vapaa-alueelle, jos tavarat on määrä viedä suoraan vapaa-alueelle:

– meri- tai ilmateitse, taikka,

– maitse kulkematta yhteisön tullialueen muun osan kautta, jos vapaa-alue rajoittuu jäsenvaltion ja kolmannen maan väliseen maarajaan.”

6 Asetus N:o 2913/92 40 artiklassa, sellaisena kuin sitä sovelletaan nyt esillä olevassa asiassa, säädetään seuraavaa:

”Henkilön, joka on tuonut tavarat yhteisön tullialueelle, tai tapauksen mukaan henkilön, joka on ottanut vastatakseen tavaroiden kuljetuksesta yhteisön tullialueelle tuonnin jälkeen, on esitettävä tavarat tullille niiden saavuttua 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti tullitoimipaikkaan taikka muuhun tulliviranomaisten osoittamaan tai hyväksymään paikkaan.”

7 Asetuksen N:o 2913/92 43 artiklassa, sellaisena kuin sitä sovelletaan nyt esillä olevassa asiassa, säädetään seuraavaa:

”Jollei 45 artiklasta muuta johdu, tavaroista, jotka on esitetty tullille 40 artiklan mukaisesti, on tehtävä yleisilmoitus.

Yleisilmoitus on tehtävä heti, kun tavarat on esitetty tullille. Tulliviranomaiset voivat kuitenkin sallia ilmoituksen tehtäväksi viimeistään ensimmäisenä tavaroiden esittämistä tullille seuraavana työpäivänä.”

8 Asetuksen N:o 2913/92 44 artiklassa, sellaisena kuin sitä sovelletaan nyt esillä olevassa asiassa, säädetään seuraavaa:

”1. Yleisilmoitus on tehtävä tulliviranomaisten vahvistaman mallin mukaisella lomakkeella. Tulliviranomaiset voivat kuitenkin sallia yleisilmoituksina käytettävän kaikkia kaupallisia tai hallinnollisia asiakirjoja, jotka sisältävät tavaroiden tunnistamiseksi tarvittavat tiedot.

2. Yleisilmoituksen on velvollinen tekemään:

a) henkilö, joka on tuonut tavarat yhteisön tullialueelle, tai tapauksen mukaan henkilö, joka on ottanut vastatakseen tavaroiden kuljetuksesta yhteisön tullialueelle tuonnin jälkeen; taikka

b) henkilö, jonka nimissä a alakohdassa tarkoitetut henkilöt ovat toimineet.”

Tosiseikat

Laivameklarien alkuperäinen asema

Laivameklarien aseman historia ja piirteet

9 Ranskan code de commercessa (jäljempänä kauppalaki) tulkkeina toimivilla rahtimeklareilla ja laivanselvittäjillä (courtiers interprètes ja conducteurs de navires, jäljempänä laivameklarit) oli kaksijakoinen asema, joka edusti tietyissä toimissa monopoliasemassa olevan virkamiehen ja elinkeinonharjoittajan välimuotoa.

10 Myöntämällä laivameklareille tällaisen aseman Ranskan lainsäätäjä tahtoi suojella niin ranskan kieltä taitamattomia ulkomaalaisia aluksen päälliköitä kuin ranskalaisia aluksen päälliköitä kohtuuttomia hintoja periviltä välittäjiltä.

Laivameklarien kaksijakoisen aseman vaikutukset

– Yleiset oikeudet ja velvollisuudet

11 Laivameklarien toimimisesta sekä elinkeinonharjoittajina että virkamiehinä seurasi tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia (jäljempänä erioikeus).

12 Elinkeinonharjoittajan asema edellytti kirjanpidosta ja tilityksestä huolehtimista ja konkurssilainsäädännön soveltamista, ja laivameklarien ryhmittyminen yksityisoikeudellisiksi yhtiöiksi oli kiellettyä.

13 Laivameklareille myönnetty virkamiehen asema, joka perustui kauppalain L-131-1 §:ään ja sitä seuraaviin pykäliin, edellytti Ranskan liikenneministerin asetuksella vahvistettua virkanimitystä ja tehtävän hoitamista lainsäätäjän sulkemilla markkinoilla.

14 Kauppalain L-131-2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[Laivameklarit] huolehtivat rahdinselvityksen toimittamisesta, ja ainoastaan heillä on oikeus kääntää sellaiset ilmoitukset, rahtauskirjat, konossementit, sopimukset ja muut kaupalliset asiakirjat, joiden kääntäminen on tarpeen tuomioistuimessa vireille pannuissa riitatapauksissa, sekä määrittää rahtimaksut tai -taksat.

Ainoastaan laivameklareilla on oikeus asioida kaikkien ulkomaan kansalaisten, alusten päälliköiden, kauppiaiden, alusten miehistöjen ja muiden merenkulkualan toimijoiden puolesta kauppaoikeudellisissa riita-asioissa ja tullitoimipaikassa toimitettavissa menettelyissä.”

– Erioikeuden aineellinen soveltamisala

15 Laivameklarit hoitivat erioikeutensa mukaisesti kahta eri tehtävää, joihin kuului yhtäältä tullihallinnon ja/tai satamaviranomaisten vaatimien muodollisuuksien hoitaminen ja toisaalta toimiminen valantehneenä tulkkina tuomioistuimissa.

16 Monopoliin, joka koski tullimenettelyyn liittyvien toimien ja muodollisuuksien suorittamista, sisältyivät alusten saapumis- ja lähtöaikojen kirjaaminen, alusten fyysisten ominaisuuksien ilmoittaminen verotettavan määrän selvittämiseksi, alusilmoitusten laatiminen (saapuvista ja lähtevistä aluksista), tullin vaatimien selvitysten ja todistusten laatiminen sekä miehistöluettelojen jäljennösten toimittaminen toimivaltaisille viranomaisille, kuten tullille, lentopoliisille, rajavartiostolle ja merivartiostolle.

– Erioikeuden alueellinen ja henkilöllinen soveltamisala

17 Laivameklarien erioikeus oli rajoitettu maantieteellisesti sen sataman alueelle, johon laivameklari oli nimitetty, ja sitä sovellettiin pääsääntöisesti kaikkiin aluksiin. Erioikeuden sai jakaa saman alueen muiden laivameklarien kanssa.

– Virkamiehen tehtävästä johtuvat velvollisuudet

18 Virkamiehen viran hoitamiseen kuului olennaisena piirteenä se, että laivameklarien oli tarjottava palvelujaan yleisesti kaikille niitä tarvitseville.

19 Lisäksi laivameklareilla oli velvollisuus huolehtia kaikista heille määrätyistä tehtävistä, ja viranhoitonsa riippumattomuuden takaamiseksi he eivät saaneet hoitaa mitään liike- tai pankkitoimia omaan lukuunsa.

– Virkamiehen tehtävästä johtuvat oikeudet

20 Laivameklareilla oli oikeus periä palveluistaan palkkioita, joiden tariffit määriteltiin asetuksella.

21 Lisäksi heillä oli ”esitysoikeus” eli oikeus esittää itselleen seuraajaa, jonka hyväksymisestä päätti merenkulkuministeri. Esitysoikeus oli luovutettavissa oleva ja vanheneva taloudellinen oikeus, joka laivameklareille myönnettiin vastikkeellisesta virkamiehen tehtävän hankkimisesta.

Laivameklarien erityisaseman lakkauttaminen

Asetuksen N:o 2913/92 hyväksyminen ja jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely

22 Tiettyjen satamakauppaan liittyvien ammattien harjoittaminen vapautettiin asetuksella N:o 2913/92, joka tuli voimaan 1.1.1994. Asetuksen mukaan jokainen voi periaatteessa vapaasti nimetä itselleen edustajan asioimaan puolestaan tulliviranomaisen kanssa, ja sen 5 artiklassa kielletään kaksinkertainen tulliedustus.

23 Kauppalain L-131-2 §, jossa laivameklareille varataan tullimenettelyyn liittyvien toimien ja muodollisuuksien toimittamisen monopoli, oli edelleen voimassa vuonna 1997. Koska Euroopan yhteisöjen komissio katsoi tämän lainsäädännön olevan ristiriidassa asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan kanssa, se ryhtyi jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaan menettelyyn Ranskan tasavaltaa vastaan.

24 Näin ollen komissio kehotti 12.2.1997 Ranskan tasavaltaa esittämään huomautuksensa laivameklareille varatusta tulliedustusta koskevasta monopolista.

25 Komissio antoi 3.12.1997 EY 226 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun perustellun lausunnon, joka koski asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan 1 ja 2 kohdan rikkomista.

26 Lausunnossaan komissio katsoo seuraavaa:

”Ranskan kauppalain [L-131-2] §:ssä laivameklareille varataan yksinoikeus edustaa aluksia tullitoimipaikassa. He vastaavat aluksen selvityksestä, toisin sanoen kaikista hallinnollisista muodollisuuksista ja tullimuodollisuuksista, jotka on hoidettava aluksen saapuessa satamaan ja poistuessa sieltä.

[Asetuksen N:o 2913/92] 5 artiklan 2 kohdan [toisen] alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säilyttää edustusoikeuden, mutta koska kyseinen säännös on poikkeus vapaan edustuksen periaatteeseen, sitä on tulkittava suppeasti. Tulliedustus voi koskea ainoastaan tulli-ilmoituksen tekemistä, eikä sitä siten voida laajentaa koskemaan mitään muita kuin [asetuksen N:o 2913/92] 4 artiklan 17 kohdassa ja 62–77 artiklassa nimenomaisesti tarkoitettuja tulli-ilmoitukseen liittyviä toimia ja muodollisuuksia.

– –

Näillä perusteilla komissio – – on päättänyt antaa [EY 226 artiklan ensimmäisen kohdan] mukaisen perustellun lausunnon, jonka mukaan – – Ranskan tasavalta ei ole noudattanut [asetuksen N:o 2913/92] 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on Ranskan kauppalain [L-131-2] §:ssä varannut laivameklareille tulliedustukseen tullimenettelyyn liittyvien toimien ja muodollisuuksien toteuttamisessa.

Komissio kehottaa Ranskan tasavaltaa toteuttamaan tämän perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksisaamisesta.”

Ranskan lainsäädännön muutos

27 Ranskan lainsäätäjä antoi 16.1.2001 lain nro 2001-43, joka sisälsi yhteisön kuljetuslainsäädäntöön mukauttamista koskevia erinäisiä säännöksiä (JORF 17.1.2001, s. 848). Tällä lailla lakkautettiin laivameklarien monopoli.

28 Kyseisen lain 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”I. Kumotaan kauppalain L-131-2 §.

II. Laivanvarustaja tai sen edustaja, joka voi olla aluksen päällikkö, voivat vapaasti huolehtia rahdinselvityksestä, rahtimaksun tai -taksan määrittämisestä, tullaukseen

liittyvistä muodollisuuksista ja ilmoitusten, rahtauskirjojen, konossementtien, sopimusten ja muiden sellaisten kaupallisten asiakirjojen kääntämisestä, jotka koskevat alusta.”

29 Lain nro 2001-43 2 ja 4 §:ssä määritellään, millä edellytyksillä laivameklareille voidaan korvata vahingot, joita heille on aiheutunut erioikeuden menettämisestä.

30 Lain nro 2001-43 5 §:ssä täsmennetään, että edellytykset, joilla laivameklarit voivat toimia huolitsijan, kauppatuomioistuimen kirjaajan, haastemiehen tai yritysten selvitysmiehen ammatissa, täsmennetään asetuksessa erityisesti siltä osin kuin kyse on tiettyjä tutkintotodistuksia ja ammatillista koulutusta koskevasta täysimääräisestä tai osittaisesta vapautuksesta.

Oikeudenkäyntimenettely

31 Jean Arizmendi ja 60 muuta laivameklaria, joiden nimet luetellaan liitteessä, nostivat nämä vahingonkorvauskanteet unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 29.12.2003 ja 9.12.2004 välisenä aikana jättämillään kannekirjelmillä.

32 Chambre nationale des courtiers maritimes de France toimitti 8.3.2004 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen kantajien vaatimuksia asiassa T-440/03. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulon 30.6.2004 päivätyllä määräyksellä. Väliintulija toimitti kirjelmänsä säädetyssä määräajassa.

33 Euroopan unionin neuvosto teki kussakin käsiteltävänä olevassa asiassa unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 29.3.2004 ja 19.1.2005 välisenä aikana toimittamillaan erillisillä asiakirjoilla kaksi oikeudenkäyntiväitettä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan perusteella.

34 Komissio teki kussakin käsiteltävänä olevassa asiassa unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 30.3.2004 ja 20.1.2005 välisenä aikana toimittamillaan erillisillä asiakirjoilla kolme oikeudenkäyntiväitettä työjärjestyksen 114 artiklan perusteella ja lisäksi neljännen oikeudenkäyntiväitteen asiassa T-121/04.

35 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtajan 28.4.2005 antamilla määräyksillä asiat T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 ja T-484/04 yhdistettiin työjärjestyksen 50 artiklan nojalla kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 5.12.2005 antamallaan määräyksellä käsitellä neuvoston ja komission oikeudenkäyntiväitteet pääasian yhteydessä työjärjestyksensä 114 artiklan 4 kohdan mukaisesti sekä määräsi, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

37 Unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Unionin yleinen tuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimenpiteenä asianosaisia vastaamaan tiettyihin kysymyksiin istunnossa. Asianosaiset vastasivat näihin kehotuksiin.

38 Asianosaisten lausumat sekä niiden vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 30.6.2009 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

39 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää neuvoston ja komission oikeudenkäyntiväitteet ja ottaa kanteet tutkittavaksi

– ensisijaisesti toteaa, että Euroopan yhteisö on vastuussa vahingosta, jonka se on aiheuttanut kullekin kantajalle hyväksymällä asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan ja soveltamalla sitä heihin lainvastaisesti

– toissijaisesti toteaa, että yhteisö on vastuussa epätavallisesta ja erityisestä vahingosta, joka kullekin kantajalle on aiheutunut asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan hyväksymisestä, vaikka se olisi tapahtunut lainmukaisesti, ja soveltamisesta

– velvoittaa neuvoston ja komission yhteisvastuullisesti maksamaan kantajille korvauksen, jonka suuruus määritellään kannekirjelmissä

– velvoittaa neuvoston ja komission yhteisvastuullisesti korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

40 Chambre nationale des courtiers maritimes de France vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– ottaa asiassa T-440/03 nostetun kanteen tutkittavaksi ja toteaa sen perustelluksi

– velvoittaa neuvoston ja komission vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

41 Neuvosto ja komissio vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

– jättää kanteet tutkimatta

– toissijaisesti hylkää kanteet perusteettomina

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

42 Lisäksi komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin velvoittaa Chambre nationale des courtiers maritimes de Francen vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan, jos asia ratkaistaan kantajien hyväksi.

Alustavat toteamukset

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiseen liittyvät periaatteet

43 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisölle syntyy sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu ainoastaan silloin, kun tietyt edellytykset täyttyvät, toisin sanoen kun toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, kun vahinko on todella syntynyt ja kun toiminnan ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia C-243/05 P, Agraz ym. v. komissio, tuomio 9.11.2006, Kok., s. I-10833, 26 kohta; yhdistetyt asiat C-120/06 P ja C-121/06 P, FIAMM ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 9.9.2008, Kok., s. I-6513, 106 kohta ja asia C-497/06 P, CAS Succhi di Frutta v. komissio, 30.4.2009, 39 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

44 Kyseisten edellytysten samanaikaisuus merkitsee sitä, että jos yksi näistä edellytyksistä jää täyttymättä, vahingonkorvauskanne on kokonaisuudessaan hylättävä eikä ole tarpeen tutkia muita edellytyksiä (asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999, Kok., s. I-5251, 14 ja 63 kohta; asia C-122/01 P, T. Port v. komissio, 8.5.2003, Kok., s. I-4261, 30 kohta ja edellä 43 kohdassa mainittu asia CAS Succhi di Frutta v. komissio, tuomion 40 kohta).

Kanteen laajuus

Asianosaisten väitteet

45 Kantajina olevat laivameklarit vaativat kannekirjelmissään, että Euroopan yhteisö, jota komissio ja neuvosto edustavat, velvoitetaan korvaamaan heille menetykset, joita heille aiheutui erioikeuden lakkauttamisesta. Kannekirjelmiin liitetyssä korvausarviossa

esitetään ensisijaisesti kullekin kantajalle aiheutuneiden menetysten summat ja toissijaisesti nämä samat summat vähennettyinä lain nro 2001-43 mukaisesti maksetuilla korvauksilla. Kantajat esittävät kaksi vaihtoehtoista vaatimusta, joissa kummassakin vaaditaan korvaamaan mainitut menetykset.

46 Ensisijaisesti kantajat vaativat korvausta vahingosta, joka heille aiheutui laivameklarin aseman takaaman erioikeuden lakkauttamisesta asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan perusteella. Vaatimus perustuu olettamukseen, jonka mukaan asetuksen N:o 2913/92 5 artiklassa kielletään tämän erioikeuden säilyttäminen. Toisin sanoen asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan antaminen on syy siihen, että Ranskan tasavalta sääti lain nro 2001-43, jolla lakkautettiin laivameklarien monopoli. Kantajien mukaan asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan antaminen johtaa sekä tuottamukseen perustuvan vastuun että tuottamuksesta riippumattoman vastuun syntymiseen yhteisölle. Kantajat katsovat, että asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan antaminen on lainvastainen, koska kyseisen artiklan antamisella rikotaan EY 45 artiklaa ja loukataan oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, yhdenvertaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita sekä heidän omistusoikeuttaan. Lisäksi kantajat katsovat, että riippumatta siitä, onko asetuksen N:o 2913/92 5 artikla lainmukainen vai ei, laivameklareille aiheutui sen antamisesta erityistä ja epätavallista vahinkoa.

47 Toissijaisesti kantajat vaativat korvausta vahingosta, joka heille aiheutui laivameklarin aseman takaaman erioikeuden lakkauttamisesta sen seurauksena, että komissio aloitti virheellisesti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn Ranskan tasavaltaa vastaan. Vaatimus perustuu olettamukseen, jonka mukaan asetuksen N:o 2913/92 5 artiklaa, joka koskee tulliedustusta, ei sovelleta laivameklarien selvitystoimintaan tullissa. Komissio olisi siten tehnyt virheen osoittaessaan 3.12.1997 Ranskan tasavallalle perustellun lausunnon, jossa se pääasiallisesti katsoi, että laivameklarien monopolin säilyttäminen on asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan vastaista. Perusteltu lausunto johti siihen, että Ranskan tasavallan piti antaa laki nro 2001-43 laivameklarien monopolin lakkauttamiseksi. Yhteisö on näin ollen vastuussa vahingosta, joka kantajille aiheutui heidän erioikeutensa lakkauttamisen seurauksena.

48 Komissio ja neuvosto katsovat, ettei kanne ole perusteltu eikä täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä ensisijaisen sen paremmin kuin toissijaisenkaan vaatimuksen osalta. Asiassa T-121/04 komissio vetoaa lisäksi siihen, ettei Anne Le Boutillierin kannetta voida ottaa tutkittavaksi, koska siinä ei täsmennetä, millä perusteilla tämä henkilö tuli Martine Le Boutillierin sijaan tämän oikeudenomistajaksi.

Asianosaisten riidan laajuudesta asian käsittelyn kuluessa esittämät täsmennykset

49 Oikeudenkäynnin kuluessa asianosaiset täsmensivät riidan laajuutta.

50 Komissio ilmoitti vastineessaan luopuvansa oikeudenkäyntiväitteestä, jonka se oli esittänyt A. Le Boutillierin asiassa T-121/04 nostamasta kanteesta.

51 Vastauksissaan unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin kantajat selittivät, että laivameklarit hoitavat laivanselvitystä eivätkä tulliedustusta, ja täsmensivät, että kyse on nimenomaan alusten eikä tavaroiden tulliselvityksestä. Näin ollen he katsovat, ettei asetuksen N:o 2913/92 5 artiklaa sovelleta heihin, koska kyseinen säännös koskee ainoastaan edustusta tavaroiden tullauksessa.

52 Istunnossa kantajat väittivät, että laivameklarien asiointi tulliviranomaisten kanssa kuuluu asetuksen N:o 2913/92 38, 43 ja 44 artiklan soveltamisalaan; näissä artikloissa säädetään tullialueelle tuotujen tavaroiden esittämisestä tullille. Kantajien mukaan asetuksen N:o 2913/92 43 artiklassa tarkoitettu tulliviranomaiselle esitettävä yleisilmoitus vastaa lastiluetteloa (manifeste), jolla meklarit toimittavat laivanselvityksen.

53 Kantajat ilmoittivat vielä istunnon aikana, ettei vahingon syynä olekaan asetuksen N:o 2913/92 5 artikla vaan 3.12.1997 päivätty perusteltu lausunto, jossa komissio tulkitsee virheellisesti kyseistä artiklaa toteamalla, että siinä kielletään laivameklarien monopolin säilyttäminen.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa ensin komission vastineen huomioon ottaen, ettei sen ole enää tarpeen ottaa kantaa komission A. Le Boutillierin asiassa T-121/04 nostamasta kanteesta esittämään oikeudenkäyntiväitteeseen.

55 Kun otetaan huomioon edellä 53 kohdassa tarkoitettu kantajien istunnossa esittämä lausuma, jonka mukaan 3.12.1997 päivätty perusteltu lausunto on heidän kärsimänsä vahingon ainoa syy, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei enää ole tarpeen ratkaista kantajien kannekirjelmissään ensisijaisesti esittämää vahingonkorvausvaatimusta, joka perustuu siihen olettamukseen, että aiheutuneeksi väitetyn vahingon syynä on asetuksen N:o 2913/92 5 artikla, koska siinä kielletään laivameklarien monopolin säilyttäminen (ks. edellä 46 kohta). Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei arvioi niitä tutkittavaksi ottamiseen ja pääasiaan liittyviä kysymyksiä, jotka kantajat esittävät tähän viimeksi mainittuun olettamukseen perustuvassa vahingonkorvausvaatimuksessaan.

56 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin tutkii ainoastaan kantajien kannekirjelmissään toissijaisesti esittämän vahingonkorvausvaatimuksen, joka perustuu siihen olettamukseen, että heidän kärsimänsä vahinko aiheutui 3.12.1997 päivätystä perustellusta lausunnosta. Ennen sitä on kuitenkin tutkittava komission esittämä oikeudenkäyntiväite, jonka mukaan yhteisöä ei voida velvoittaa korvaamaan vahinkoa, joka on aiheutunut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisesta. Tämä väite on tässä tapauksessa ainoa oikeudenkäyntiväite, joka perustuu tähän viimeksi mainittuun olettamukseen ja jolla ei ole yhteyttä syyksi lukemista koskevaan kysymykseen, joka on tutkittava pääasian yhteydessä eikä siinä yhteydessä, kun arvioidaan vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä (ks. vastaavasti asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio

29.1.1998, Kok., s. II-125, 34 kohta). Mikäli tämä oikeudenkäyntiväite on hylättävä tämän jälkeen,, unionin yleinen tuomioistuin tutkii kanteissa esitetyt pääasiaan liittyvät kysymykset.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

57 Komissio vetoaa siihen, etteivät kanteet täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, koska komissiolla ei ole velvollisuutta korvata sellaista vahinkoa, joka on aiheutunut jäsenyysvelvoitteiden tutkittavaksi ottamista koskevan menettelyn aloittamisesta.

58 Komissio muistuttaa, ettei yhteisöä voida asettaa vastuuseen siitä, että se on päättänyt olla aloittamatta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä (ks. asia T-202/02, Makedoniko Metro ja Michaniki v. komissio, määräys 14.1.2004, Kok., s. II-181, 43 oikeuskäytäntöviittauksineen). Jos yksityinen oikeussubjekti ei voi riitauttaa komission päätöstä olla aloittamatta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, on komission mukaan täysin johdonmukaista olettaa, ettei tämä myöskään voi riitauttaa sitä, että komissio aloittaa tällaisen menettelyn. Vain se jäsenvaltio, jota menettely koskee, voi riitauttaa EY 226 artiklan mukaisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisen.

59 Komissio katsoo, ettei sen syyksi voida lukea niitä johtopäätöksiä, joita jäsenvaltio tekee sitä vastaan aloitetusta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta menettelystä. Komission syyksi ei voida lukea kyseisen jäsenvaltion toimintaa tai toimimatta jättämistä sen enempää kuin kyseisen menettelyn aloittamista tai aloittamatta jättämistäkään.

60 Kantajat väittävät väliintulijan tukemina, ettei kanteita voida jättää tutkimatta, sillä perusteella, että komissio ei ole vastuussa mistään vahingosta, joka aiheutuu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisesta.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

61 Komissio katsoo, ettei jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamiseen perustuvia vahingonkorvauskanteita voida ottaa tutkittavaksi, sillä jos kerran komissiota ei voida asettaa vastuuseen siitä, että se ei ole aloittanut tällaista menettelyä, on täysin johdonmukaista olettaa, ettei sitä voida asettaa vastuuseen myöskään tällaisen menettelyn aloittamisesta.

62 Tältä osin on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingonkorvauskanne, joka perustuu siihen, että komissio ei ole aloittanut EY 226 artiklassa (josta on tullut SEUT 258 artikla) tarkoitettua jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, on jätettävä tutkimatta. Koska komissio ei ole velvollinen aloittamaan EY 226 artiklassa tarkoitettua jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, sen päätös olla aloittamatta tällaista menettelyä ei tämän oikeuskäytännön mukaan ole missään tapauksessa lainvastainen eikä se siten voi johtaa yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vahingonkorvausvastuun syntymiseen (asia C-72/90, Asia Motor France v. komissio, määräys 23.5.1990, Kok., s. I-2181, 13–15 kohta ja asia T-201/96, Smanor ym. v. komissio, määräys 3.7.1997, Kok., s. II-1081, 30 ja 31 kohta; edellä 58 kohdassa mainittu asia Makedoniko Metro ja Michaniki v. komissio, määräyksen 43 ja 44 kohta). Koska komissiolla ei ole mitään velvollisuutta aloittaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, myöskään se, ettei se aloita tätä menettelyä, ei voi synnyttää yhteisön vastuuta.

63 Siitä, ettei yhteisö ole vastuussa siitä, että se ei ole aloittanut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, ei kuitenkaan voida päätellä, että myös tällaisen menettelyn aloittaminen komissiossa poistaisi yhteisöltä kaiken vastuun.

64 Tältä osin on muistettava, että vahingonkorvauskanne on itsenäinen oikeussuojakeino, jolla on oma tehtävänsä oikeussuojakeinojen järjestelmässä (asia 4/69, Lütticke v. komissio, tuomio 28.4.1971, Kok., s. 325, 6 kohta ja yhdistetyt asiat T-3/00 ja T-337/04, Pitsiorlas v. neuvosto ja EKP, tuomio 27.11.2007, Kok., s. II-4779, 283 kohta). Sillä vaaditaan toimielimen syyksi luettavan lainvastaisen toimen tai lainvastaisen menettelyn aiheuttaman vahingon korvaamista (ks. asia C-234/02 P, oikeusasiamies v. Lamberts, tuomio 23.3.2004, Kok., s. I-2803, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 Riippumatta siitä, onko kyseessä kannekelpoinen toimi, josta voidaan nostaa kumoamiskanne (ks. jäljempänä 69 kohta), kaikista toimielinten toteuttamista toimista on siten lähtökohtaisesti voitava nostaa vahingonkorvauskanne, vaikka ne olisikin toteutettu harkintavaltaa käyttäen (ks. vastaavasti asia T-277/97, Ismeri Europa v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 15.6.1999, Kok., s. II-1825, 109 ja 110 kohta; tuomio on pysytetty valitusasiassa C-315/99 P, Ismeri Europa v. tilintarkastustuomioistuin, 10.7.2001 annetulla tuomiolla, Kok., s. I-5281, 41 kohta).

66 Toimielimellä oleva harkintavalta ei nimittäin vapauta sitä velvollisuudesta noudattaa kaikissa toimissaan sekä ylemmänasteisia oikeusnormeja, kuten perustamissopimusta ja yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, että asiaa koskevaa johdettua oikeutta. Jos toimen lainmukaisuus kyseenalaistetaan vahingonkorvauskanteella, lainmukaisuutta voidaan arvioida kyseiselle toimielimelle asetettujen velvoitteiden perusteella.

67 Päinvastainen lähestymistapa olisi vastoin oikeusyhteisön periaatetta ja riistäisi vahingonkorvauskanteelta sen tehokkaan vaikutuksen, koska se estäisi tuomioistuimia arvioimasta toimielimen toimen lainmukaisuutta tällaisen kanteen yhteydessä (edellä 64 kohdassa mainittu asia Euroopan oikeusasiamies v. Lamberts, tuomion 61 kohta).

68 Tästä seuraa, että vaikka komissio voi EY 226 artiklaan perustuvaa toimivaltaansa käyttäessään vapaasti arvioida, onko tarkoituksenmukaista aloittaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva asia jotain jäsenvaltiota vastaan ilman, että sen

tarvitsisi perustella valintaansa (asia C-70/99, komissio v. Portugali, tuomio 26.6.2001, Kok., s. I-4845, 17 kohta), ja vaikka se toimivaltaansa käyttäessään voi samoin edellytyksin osoittaa jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, ei ole suljettu pois, että henkilö voisi täysin poikkeuksellisissa olosuhteissa osoittaa, että perustellussa lausunnossa on lainvastaisuus, joka merkitsee oikeussäännön riittävän ilmeistä rikkomista, josta voi aiheutua hänelle vahinkoa (ks. vastaavasti edellä 64 kohdassa mainittu asia oikeusasiamies v. Lamberts, tuomion 52 kohta ja asia T-209/00, Lamberts v. oikeusasiamies, tuomio 10.4.2002, Kok., s. II-2203, 57 kohta).

69 Edellä esitettyihin päätelmiin ei vaikuta se, että komission EY 226 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti antama perusteltu lausunto ei ole sellainen toimi, jolla on tarkoitus olla kolmansia sitovia oikeusvaikutuksia, eikä se, että kyseinen lausunto ei näin ollen voi olla kumoamiskanteen kohteena (ks. vastaavasti asia 48/65, Lütticke ym. v. komissio, tuomio 1.3.1966, Kok., s. 27, Kok. Ep. I, s. 237, 39 kohta; asia T-182/97, Smanor ym. v. komissio, määräys 16.2.1998, Kok., s. II-271, 28 kohta ja asia T-242/05, AEPI v. komissio, 5.9.2006, 30 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Lähtökohtaisesti perusteltu lausunto voi aiheuttaa kolmansille vahinkoa, jos sen sisältö on lainvastainen. Ei esimerkiksi ole poissuljettua, että komissio aiheuttaa vahinkoa luottamuksellisia tietoja luovuttaneille henkilöille paljastamalla nämä tiedot perustellussa lausunnossa. Ei liioin voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että perustellussa lausunnossa annetaan tietyistä henkilöistä virheellisiä tietoja, jotka voivat aiheuttaa heille vahinkoa.

70 Kysymys siitä, voiko perusteltu lausunto johtaa yhteisön vastuun syntymiseen, on kuitenkin tutkittava pääasian yhteydessä eikä siinä yhteydessä, kun arvioidaan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

71 Edellä esitetyn perusteella komission esittämä oikeudenkäyntiväite on hylättävä.

Asiakysymys

Riittävän ilmeinen rikkominen

Asianosaisten lausumat

72 Kantajat väittävät pääasiallisesti, että 3.12.1997 päivätty perusteltu lausunto, jossa Ranskan tasavaltaa kehotetaan muuttamaan kauppalakinsa L-131-2 §:ää siltä osin kuin siinä myönnetään laivameklareille asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan vastainen erioikeus, on virheellinen, koska kyseistä artiklaa ei sovelleta laivameklareiden toimintaan.

73 Komissio ja neuvosto kiistävät nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

74 Ensinnäkin on muistettava, että kun kyse on oikeudellisen toimen lainvastaisuudesta, sopimuksen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntyminen edellyttää, että kyseisellä toimella on rikottu riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöä, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille (ks. asia T-259/03, Nikolaou v. komissio, tuomio 12.9.2007, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ratkaisevana perusteena sille, että yhteisön oikeuden rikkominen katsotaan riittävän ilmeiseksi, on se, että toimielin on ylittänyt selvällä ja vakavalla tavalla sen harkintavallalle asetetut rajat (asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok., s. I-5291, 43 ja 44 kohta ja asia C-282/05 P, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-2941, 47 kohta).

75 Edelleen on muistettava, että EY 226 artiklassa tarkoitettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely on erityinen menettely, jolla pyritään mahdollistamaan se, että komissio voi perustamissopimuksen valvojana (ks. vastaavasti EY 211 artikla) huolehtia siitä, että jäsenvaltiot noudattavat yhteisön oikeutta (ks. vastaavasti asia C-431/92, komissio v. Saksa, tuomio 11.8.1995, Kok., s. I-2189, 21 kohta). Perustellun lausunnon antamisen jälkeen komissio voi siinä tapauksessa, ettei jäsenvaltio, jolle se on osoitettu, noudata kyseistä lausuntoa, vaatia unionin tuomioistuinta toteamaan ne jäsenyysvelvoitteiden laiminlyönnit, joista jäsenvaltiota moititaan. Ainoastaan unionin tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan, että jäsenvaltio on laiminlyönyt yhteisön oikeuden mukaisia jäsenyysvelvoitteitansa (ks. edellä 69 kohdassa mainittu asia Smanor ym. v. komissio, määräys 16.2.1998, 28 kohta)

76 Vaikka komissio voikin vapaasti arvioida, onko tarkoituksenmukaista aloittaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely (ks. edellä 68 kohdassa mainittu asia komissio v. Portugali, tuomion 17 kohta), se ei voi sitovasti todeta jäsenyysvelvoitteiden laiminlyöntiä. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä komissio voi antaa pelkän lausunnon, jossa se katsoo jäsenvaltion laiminlyöneen yhteisön oikeutta. Koska lausunnossa komissio ottaa kantaa vain siihen, onko jäsenvaltio laiminlyönyt yhteisön oikeuden mukaisia jäsenyysvelvoitteitaan, sen antamisella ei rikota riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöä, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille.

77 Näin ollen myöskään se, että komission perustellussa lausunnossa tulkitaan virheellisesti yhteisön oikeuden merkitystä, ei voi merkitä sellaista yhteisön oikeuden riittävän ilmeistä rikkomista, joka voisi johtaa yhteisön vastuun syntymiseen. Kantajien vahingonkorvausvaatimukset ovat näin ollen perusteettomia.

78 Jos taas perustellussa lausunnossa esitetään muitakin kuin jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen olemassaolon määrittelyyn liittyviä arvioita tai jos komissio ylittää toimivaltansa muilla kyseisen menettelyn aikana toteuttamillaan toimilla, esimerkiksi julkaisemalla luvatta liikesalaisuuksia tai yksityishenkilön mainetta vahingoittavia tietoja, nämä arviot tai toimet voivat merkitä yhteisön vastuun synnyttävää rikkomista. On kuitenkin todettava, ettei tässä tapauksessa ole vedottu tämänkaltaiseen rikkomiseen.

Syy-yhteys

Johdanto

79 Riippumatta siitä kysymyksestä, onko kyseessä riittävän ilmeinen rikkominen, unionin yleinen tuomioistuin katsoo aiheelliseksi selvittää, onko 3.12.1997 päivätyn komission perustellun lausunnon antamisen ja kantajien väittämän vahingon välillä syy-yhteys.

Asianosaisten lausumat

80 Kantajien mukaan neuvosto myöntää, että laivameklarien erioikeuden menetykseen johtaneen lain nro 2001-43 antaminen ja siten myös heille aiheutunut vahinko olivat seurausta 3.12.1997 päivätystä komission perustellusta lausunnosta.

81 Ranskan tasavallalle, jolle tämä perusteltu lausunto osoitettiin, ei kantajien mukaan suotu minkäänlaista harkintavaltaa yhteisön oikeuden täytäntöönpanemiseksi edellytetyn kansallisen toimenpiteen toteuttamiseen. Jo lain nro 2001-43 otsikko todistaa, ettei Ranskan viranomaisilla ollut muuta vaihtoehtoa kuin suostua komission 3.12.1997 päivätyssä perustellussa lausunnossa esitettyihin vaatimuksiin.

82 Komissio ei näin ollen voi väittää, että vahingon aiheuttaneen yhteisön toimen ja vahingon välillä olisi laki nro 2001-43. Kantajien kärsimä vahinko on näin ollen luettava kokonaan komission syyksi huolimatta siitä, että lain nro 2001-43 antoi Ranskan tasavalta, ja ainoastaan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista tällaiseen vahinkoon perustuva korvausvaatimus.

83 Kantajat korostavat, että yhteisön – jota komissio riidanalaisen lausunnon laatijana edustaa – yksinomainen vastuu on vastine jäsenvaltioille asetetuista rajoituksista ja velvoitteesta luopua itsemääräämisoikeudestaan tulliliiton perustamiseksi.

84 Neuvosto ja komissio kiistävät nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

85 Vahingonkorvauskanteissa syy-yhteyden katsotaan olevan olemassa silloin, kun toimielimen moititun toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on riittävän suora syy-yhteys, joka kantajan on näytettävä toteen. Moititun toiminnan on toisin sanoen oltava vahingon ratkaiseva syy (ks. vastaavasti edellä 43 kohdassa mainittu asia CAS Succhi di Frutta v. komissio, tuomion 59 kohta; asia T-149/96, Coldiretti ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 30.9.1998, Kok., s. II-3841, 101 kohta; ks. asia T-201/99, Royal Olympic Cruises ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 12.12.2000, Kok., s. II-4005, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio on pysytetty valitusasiassa C-49/01 P, Royal Olympic Cruises ym. v. neuvosto ja komissio, 15.1.2002 annetulla määräyksellä, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; edellä 64 kohdassa mainittu asia Pitsiorlas v. neuvosto ja EKP, tuomion 292 kohta).

86 Kyseisen 3.12.1997 päivätyn perustellun lausunnon ja kantajien mainitseman vahingon välisen syy-yhteyden olemassaolon osalta on ensinnäkin huomattava, että EY 226 artiklan mukaisessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä ainoat toimet, joita komissio voi joutua tekemään, ovat jäsenvaltioille osoitettuja toimia (ks. asia T-334/02, Viomichania Syskevasias Typopoiisis Kai Syntirisis Agrotikon Proïonton v. komissio, määräys 2.12.2003, Kok., s. II-5121, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tämä menettely koskee siis ainoastaan komission ja jäsenvaltioiden välisiä suhteita.

87 Lisäksi on huomattava, että EY 226 artiklan mukaisessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä erotetaan toisistaan oikeudenkäyntiä edeltävä hallinnollinen menettely ja oikeudenkäyntimenettely. Jos komissio katsoo jäsenvaltion laiminlyöneen jonkin jäsenyysvelvoitteensa, se aloittaa ensin oikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen, jonka kuluessa se antaa kyseiselle jäsenvaltiolle mahdollisuuden esittää huomautuksensa laiminlyönnistä, josta sitä moititaan. Komissio päättää tämän oikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen osoittamalla kyseiselle jäsenvaltiolle perustellun lausunnon. EY 226 artiklan mukaisen oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn tarkoituksena on antaa asianomaiselle jäsenvaltiolle yhtäältä tilaisuus täyttää yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa ja toisaalta tilaisuus puolustautua asianmukaisesti komission esittämiä väitteitä vastaan (asia C-490/04, komissio v. Saksa, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6095, 25 kohta). Jäsenvaltiolla ei siten ole velvollisuutta noudattaa perusteltua lausuntoa, vaan se voi jättää lausunnon huomiotta, jos se katsoo komission moittivan sitä aiheettomasti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä.

88 Komissio voi EY 226 artiklan toisen kohdan nojalla käynnistää oikeudenkäyntimenettelyn nostamalla unionin tuomioistuimessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen vain, jos kyseinen jäsenvaltio ei ole noudattanut sille osoitettua perusteltua lausuntoa sille tätä varten asetetussa määräajassa (ks. asia C-221/04, komissio v. Espanja, tuomio 18.5.2006, Kok., s. I-4515, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

89 Tässä EY 226 artiklan nojalla nostetussa kanteessa vaaditaan toteamaan, että jäsenvaltio on laiminlyönyt jäsenyysvelvoitteensa, ja juuri tällaisen laiminlyönnin toteaminen velvoittaa asianomaisen jäsenvaltion toteuttamaan toimenpiteet unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi (asia C-104/02, komissio v. Saksa, tuomio 14.4.2005, Kok., s. I-2689, 49 kohta).

90 Koska komission EY 226 artiklan nojalla aloittama jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely koskee ainoastaan komission ja kyseisen jäsenvaltion välistä suhdetta ja koska tämän lisäksi menettelyn ensimmäinen vaihe päättyy perusteltuun lausuntoon, jota kyseinen jäsenvaltio voi noudattaa tai jättää noudattamatta, on tutkittava, onko vahingon, jonka kantajat väittävät kärsineensä, ratkaisevana syynä nyt esillä olevissa asioissa voinut olla 3.12.1997 päivätyn komission perustellun lausunnon sisältö.

91 Tältä osin on huomattava, että kyseisessä perustellussa lausunnossa komissio katsoi, että Ranskan tasavalta on laiminlyönyt asetuksen N:o 2913/92 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, kun se on kauppalain L-131-2 §:n nojalla varannut laivameklareille yksinoikeuden toimia edustajina tullimenettelyyn liittyvien toimien ja muodollisuuksien toteuttamisessa. Lisäksi komissio kehotti Ranskan tasavaltaa toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksisaamisesta.

92 Todellisuudessa sillä, että komissio katsoi 3.12.1997 päivätyssä perustellussa lausunnossaan kauppalain L-131-2 §:n olevan yhteisön oikeuden vastainen, ja sillä, että oli mahdollisesti tältä osin väärässä, ei tässä tapauksessa ole merkitystä, koska kyseinen perusteltu lausunto ei mitenkään velvoittanut jäsenvaltiota muuttamaan lainsäädäntöään. Ainoastaan unionin tuomioistuimen tuomiolla on tällainen velvoittava vaikutus jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä.

93 Koska 3.12.1997 päivätyllä perustellulla lausunnolla, jossa komissio väittää Ranskan tasavallan laiminlyöneen yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan, ei ole velvoittavaa vaikutusta, sitä ei voida pitää kantajien sen vahingon, jonka kantajat väittävät kärsineensä, ratkaisevana syynä. Tästä seuraa, että aiheutuneeksi väitetyn vahingon ja sen aiheuttaneen tapahtuman eli 3.12.1997 päivätyn perustellun lausunnon välillä ei ole osoitettu olevan syy-yhteyttä.

94 Näin ollen kanteet on hylättävä perusteettomina.

Oikeudenkäyntikulut

95 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

96 Koska kantajat ovat hävinneet asian, heidät on velvoitettava korvaamaan komission ja neuvoston oikeudenkäyntikulut näiden vaatimusten mukaisesti.

97 Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan kolmannen alakohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä, että väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

98 Tässä tapauksessa väliintulija tuki asiassa T-440/03 kantajia, jotka hävisivät asian. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että väliintulija on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

99 Komissio ja neuvosto vastaavat itse väliintulosta aiheutuneista kuluistaan, koska ne eivät ole vaatineet väliintulijaa korvaamaan oikeudenkäyntikuluja siinä tapauksessa, että kanteet hylätään.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanteet hylätään.

2) **Jean Arizmendi ja 60 muuta kantajaa, joiden nimet luetellaan liitteessä, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.**

3) **Chambre nationale des courtiers maritimes de France vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

4) **Neuvosto ja komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, joita niille on aiheutunut Chambre nationale des courtiers maritimes de Francen väliintulosta.**

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä joulukuuta 2009.

Allekirjoitukset

Liite

Asia T-440/03,

Alain Assier de Pompignan, kotipaikka Fort-de-France (Ranska),

Bruno Bachemont, kotipaikka Dunkerque (Ranska),

Frédéric Blanchyn, kotipaikka Bordeaux (Ranska), perilliset,

Stéphane De Borville, kotipaikka Dunkerque,

Jean-Pierre Caradec, kotipaikka Brest (Ranska),

Jean-Jacques Caruel, kotipaikka Baie Mahault (Ranska),

Christian Colin-Olivier, kotipaikka Le Havre (Ranska),

Édouard Croze, kotipaikka Nice (Ranska),

Philippe Demonchy, kotipaikka Boulogne-sur-mer (Ranska),

Jacques Durand-Vielin, kotipaikka Lacanau (Ranska), perillinen,

Michel Elain, kotipaikka Brest,

Bernard Flandin, kotipaikka Rouen (Ranska),

Patrick Foissey, kotipaikka Calais (Ranska),

François Boyer de la Giroday, kotipaikka Bassens (Ranska),

Thierry Gelée, kotipaikka Tréport (Ranska),

Stanislas Gomercic, kotipaikka Marseille (Ranska),

Michel Hecquet, kotipaikka Dunkerque,

Jacques Héliard, kotipaikka Nantes (Ranska),

Xavier Humann, kotipaikka Le Havre,

Francis Humann, kotipaikka Rouen,

Michel Jolivet, kotipaikka Montoir (Ranska),

Guy Jourdan-Barry, kotipaikka Marseille,

Pierre Lambot, kotipaikka Sables-d'Olonne (Ranska),

Pierre Laurent, kotipaikka Rochefort (Ranska),

Joachim Lefebvre, kotipaikka Dunkerque,

Didier Levavasseur, kotipaikka Le Havre,

Alexis Lobadowski, kotipaikka Le Havre,

Erik Martinin, kotipaikka Le Havre, perilliset,

Éric Mascle, kotipaikka Port-la-Nouvelle (Ranska),

Catherine Meclot, kotipaikka Basse-Terre (Ranska),

Loïc Morice, kotipaikka Brest,

Roger Phelippeau, kotipaikka Toulon (Ranska),

Serge Pierre, kotipaikka Dunkerque,

Jean-Pierre Porry, kotipaikka Fort-de-France,

Antoine Ravisse, kotipaikka Calais,

Félix Roglianon, kotipaikka Port-de-Bouc (Ranska), perillinen,

François Sédard, kotipaikka Venosc (Ranska),

Raymond Schmit, kotipaikka Pointe-à-Pitre (Ranska),

Jean-Philippe Taconet, kotipaikka Le Havre,

Lionel Taconet, kotipaikka Rouen,

Philippe Thillard, kotipaikka Le Havre,

Olivier Vallois, kotipaikka Dunkerque,

Daniel-Guy Voillot, kotipaikka Le Havre.

Asia T-121/04,

Henri Boquien, kotipaikka Bordeaux,

Yves Delamaire, kotipaikka Saint-Malo (Ranska),

Éric Eltvedt, kotipaikka Marseille,

Thierry Ferran, kotipaikka Port-Vendres (Ranska),

Didier Frisch, kotipaikka Sète (Ranska),

Merri Jacquemin, kotipaikka Larmor-Plage (Ranska),

Anne Le Boutillierin, kotipaikka La Rochelle (Ranska), perilliset,

Pierre-Olivier Le Normand de Bretteville, kotipaikka Port-de-Bouc,

Gérard Lesaignoux, kotipaikka Sète,

Jean-Pierre Roger, kotipaikka Plerin (Ranska),

Michel Roy, kotipaikka Saint-Malo,

Léon Ruggiero, kotipaikka Sète,

Pascal Vialard, kotipaikka Sète.

Asia T-171/04,

Daniel Surget, kotipaikka Cherbourg (Ranska).

Asia T-208/04,

Dominique Hardy, kotipaikka Coudeville-Plage (Ranska).

Asia T-365/04,

Dominique Cantoni, kotipaikka Marseille.

Asia T-484/04,

François Pilat, kotipaikka Honfleur (Ranska).

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt . . . II - 4889

Tosiseikat . . . II - 4894

Laivameklarien alkuperäinen asema . . . II - 4894

Laivameklarien aseman historia ja piirteet . . . II - 4894

Laivameklarien kaksijakoisen aseman vaikutukset . . . II - 4894

– Yleiset oikeudet ja velvollisuudet . . . II - 4894

– Erioikeuden aineellinen soveltamisala . . . II - 4895

– Erioikeuden alueellinen ja henkilöllinen soveltamisala . . . II - 4896

– Virkamiehen tehtävästä johtuvat velvollisuudet . . . II - 4896

– Virkamiehen tehtävästä johtuvat oikeudet . . . II - 4897

Laivameklarien erityisaseman lakkauttaminen . . . II - 4897

Asetuksen N:o 2913/92 hyväksyminen ja jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely . . . II - 4897

Ranskan lainsäädännön muutos . . . II - 4899

Oikeudenkäyntimenettely . . . II - 4900

Asianosaisten vaatimukset . . . II - 4902

Alustavat toteamukset . . . II - 4904

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiseen liittyvät periaatteet . . . II - 4904

Kanteen laajuus . . . II - 4904

Asianosaisten väitteet . . . II - 4904

Asianosaisten riidan laajuudesta asian käsittelyn kuluessa esittämät täsmennykset . . . II - 4906

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . II - 4907

Tutkittavaksi ottaminen . . . II - 4908

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4908

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4909

Asiakysymys . . . . . II - 4912

Riittävän ilmeinen rikkominen . . . . . II - 4912

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4912

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4912

Syy-yhteys . . . . . II - 4914

Johdanto . . . . . II - 4914

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 4914

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 4915

Oikeudenkäyntikulut . . . . . II - 4917